

Budapest

József-körút 29. sz.

A KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel 12 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 48.314/900. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. titkár és ügyész.
Igazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *Fábián Lajos* mérnök,
Ilkey László székesfővárosi hiv. főnök, *Dr. Bankos Károly* máv. f.,
Vécsey Frigyes máv. altiszt, *Horváth István* mozdonyfőszereelő.

Az egyesület tagjait illető kedvezmények.

A tagsági jogosultság első évében:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona baleseti segélyben.
b) Baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeggel kárpótoltatik.

A második évben:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első évben.
b) Ha a tag elhal, az általa a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 500 korona halálozási segély fizetetik.
c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona halálozási segély fizetetik.
d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona beteg-segélyre tarthat igényt.

A harmadik évben:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első és második évben.
b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 1000 korona halálozási segély adatik.
c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona fizetetik.
d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona beteg-segélyre tarthat igényt.

A negyedik évtől kezdve:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első, második és harmadik évben.
b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezménye-

zettnek 2000 korona halálozási segély fizetetik ki.

2) Ha a tag neje elhal, a férjnek 500 korona fizetetik.

d) Ha a tag 4 héten túl beteg, hetenkint, 6 héten át, 10 korona beteg-segélyre tarthat igényt.

Ezek képezik a biztosítottaknak *A)* csoportját, míg azok, akik a *B)* csoportba öhajtanak belépni, az itt felsorolt pénzbeli kedvezményeknek csupán felét kapják.

Ezen kedvezmények ellenértéke fejében az utóbbi csoportba belépők az első évben havi két korona, a második évtől kezdve havi 2 korona 50 fillér tagsági díjat, az *A)* csoportba belépők pedig az első évben szintén havi 2 korona, a második és a következő években havi 5 korona tagsági díjat fizetnek.

Ezen kedvezményekben a tagok mindaddig részesülnek, amíg az egyesület tagjai maradnak; a balesetbiztosítás azonban a 60 éves életkor betöltése után megszűnik.

Azok, kik az egyesületbe való belépéskor már 45-ik életévüket elérték, a fent felsorolt kedvezményeknek csak felét kapják.

Aki 55-ik életévét elérte, az egyesületbe fel nem vételik.

Mindezekon felül úgy az *A)*, mint a *B)* csoportba tartozó tagoknak a következő kedvezményekre van igényük:

Peres és perenkívüli ügyekben csupán a készkiadások felszámítása mellett ügyvédi képviselőben részesülnek.

A »Kitartás« című hetenkint megjelenő lapot díjtalanul kapják.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Választmányi ülés. Egyesületünk választmánya vasárnap, július hó 28-án délelőtt tartotta meg rendes ülését az egyesület hivatalos helyiségeiben.

Az ülésen résztvettek: Sándor Márkus választmányi elnök, Puha József, Tóth Sándor, Ellbogen Ferencz, Lochinger János, Szabó Antal, Ehrlich József (Déva), Deák Rencsisovszky József (Nagy-Becskerek), Halbauer Béla, Beller János, Puhm János, Pekurár Simon (Soborsin), Sziklai László, Zatykó ádám, Csekő Gyula (Hatvan) és Vogyerázt József Álasztmányi tagok. Az egyesület vezetősége részéről Huber Ferencz titkár vett részt az ülésen.

Elnök megnyitván az ülést, közölte a választmányi tagokkal, hogy a választmány elnöki tisztségéről lemond; mert azt tapasztalta, hogy működése nem találkozik minden oldalról azzal a bizalommal, amely az ilyen tisztség betöltéséhez feltétlenül kívánatos. Intencziói, bár jóhiszeműleg, de félremagyaráztattak, már pedig ő semmiképen sem akar az egyesület fejlődésének útjában állani, az egyesület érdekei ellen cselekedni.

Huber titkár felvilágosító szavai után, hogy ha voltak is nézeteltérések vagy véleménykülönbségek az egyesület tagjai között, de bebizonyult az, hogy mindegyik csak az egyesület érdekeinek igaz meggyőződésből való oltalmáért szállott és száll sikra. Ebben a tekintetben, miként az immár teljesen kiderült, nincs és nem is lehet többé véleménykülönbség s a lemondás ilyen körülmények között nem indokolt.

A választmány a titkár felvilágosító szavai után egyhangulag fejezte ki bizalmát az elnök iránt s a lemondást nem vette tudomásul, illetve Sándor Márkust újból és egyhangulag megválasztotta elnökévé. Majd a választmányi alelnöki állás betöltéséhez fogott, amely már régebb idő óta van üresedésben.

A választmányi tagok bizalma e részben Ellbogen Ferenczben összpontosult; és méltán, mert kevés tagja van az egyesületnek, aki annyira szíven hordozná annak érdekeit, mint ez a férfiú s aki a maga szorgalmával, helyes, okos gondolkodásával, talpraesett beszédei és érveléseivel mindig fején találta a szöveget, kiváló tagja volt a választmánynak. Egészen méltó helyettese lesz ő az elnöknek s a választmány mind a kettőben jól eltalálta azokat a férfiakat, akiktől az egyesület felvirágoztatása nagy részben függ.

Az ülés következő pontja volt, hogy Huber titkár közölte a választmánynyal, miszerint a S.-A.

Ujhelyben lakó tagtársak, Proksch Jakab bizalmi férfiú indítványára, fiók-egyesületet, illetve olvasókört akarnak alakítani, amelyben a kölcsönös támogatás, a művelődés előmozdítása mellett az egyesület ügyeinek megbeszélése és érdekeinek előmozdítása képeznek a főcélát. A vonatkozó alapszabálytervezet már is kidolgozás alatt van, még pedig az egyesület lapja szerkesztőjének szakavatott kezeiben. A választmány örömmel és meglepedéssel vette tudomásul ezt a szándékot s a maga részéről is mindent el fog követni, hogy úgy ez a kezdeményező lépés jól sikerüljön, mint hasonló fiókok alakítása mielőbb és minél nagyobb számban más vidéki gócpontokon is megtörténjék.

Közölte továbbá a titkár a választmánynyal, hogy az egyesület minden tagja igaz köszönettel tartozik Margarétha, István ellenőr, királyházi állomásfőnöknek, aki Mankovics Miklós vonatmálházó halála alkalmából, annak örököse irányában tanúsított gyors segélynyújtás és kártalanítás ötletéből kifolyólag annyi kitüntető bizalmat és jóindulatot tanúsított az egyesület irányában, hogy ezzel egyesületünknek jó hírve ama vidéken is biztosítva van. A választmány egyhangulag elhatározta, hogy a királyházi állomásfőnöknek levélben köszöni meg ezt a jóindulatot.

A választmány végül határozatilag kimondja, hogy az igazgatóság felszólíttatik, miszerint — már a folyó évi közgyűlés elhatározásából kifolyólag is — tegye tanulmány tárgyává:

mennyiben volna keresztül vihető az, hogy az egyesületi tagok kötvényei bizonyos meghatározott évek multán, a tag életben maradása esetén is, egy meghatározott értéket képviseljenek?

mennyiben lenne keresztül vihető, hogy az igényjogosult tagok havi befizetései 4 korona illetékre szállíttassanak le?

ezzel kapcsolatosan hogyan és miként lenne szabályozandó a betegsegélyek kérdése, illetve ezen segélyeknek teljes eltörlése mennyiben lenne kivihető?

Titkár közölte erre vonatkozólag a választmánynyal, hogy az egyesület vezetősége — ugyancsak a közgyűlés határozatából kifolyólag — már is tanulmányozza ezeket a kérdéseket. Mivel azonban azok alapos előkészítése beható tanulmányokat igényel, szintügy tapasztalati adatok gyűjtését is, még mintegy 3—4 hónap fog beletelni, amíg a választmány elé egy kész tervezetet nyújthat.

A választmány ezt tudomásul vette s ezzel az ülés véget ért.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 30. számában kimutatott segélyösszeg 10.850 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 30. számában kimutatott segélyösszeg 13.026 korona 66 fillér.

Ujabb segély:

668. Kovács Kálmán, fémöntő, Budapest, máv. gépgyár, balszem látókép. elveszt. után 500 korona.

Betegsegélyek.

Lapunk 30. számában kimutatott segélyösszeg 4175 korona.

Ujabb segély:

517. Kirisics Simon, kovács, Budapest, Eisele-gyár 10 korona.

Állami alkalmazottak és államvasuti alkalmazottak.

Mi sem természetesebb, mint hogy most, amikor az állam kenyerét evő emberek között széltében-hosszában mozgolódás támadt az anyagiak megjavítása és a szolgálati viszonyok egészségesebb alapokra való fektetése érdekében — megint csak napirendre kerüljön az a kérdés, vajjon hát állami alkalmazottak-e azok az államvasuti emberek, vagy nem állami alkalmazottak? A kékvérű kincstári arisztokratákhoz tartoznak-e, vagy csak aféle morgantikus házasságból származott félvérek, avagy pláne egészen rangon aluli származásu, jött-ment népek?

Mert az tény, hogy sem a közönség, sem a vasutasok, sem az állami közhivatalok nincsenek tisztában ezzel a kérdéssel. Az is tény, hogy a világ összes államai között — már amely államnak vannak saját kezelésü vasutai — egyedül a mi hazánk az, ahol ez a kérdés még mindig a függő kérdések közé tartozik. Nem csekély kérdés pedig, ha vesszük, hogy több mint negyvenezer magyar állampolgárnak a legközvetlenebb ügye ez.

Eddig azt tapasztaltuk, hogy ebben a dologban még a legfőbb állami fórumok is homlokegyenest ellentétes nézeteket vallottak és vallanak. Ha valamely szolgálati vétségüket, a szolgálati viszonyból eredő s büntetőjogi beszámítás alá eső cselekményeiket kellett megtorolni, akkor a legfelső ítélőszék szemeiben kifejezetten mint állami alkalmazottak, köztisztviselők szerepeltek, aminek minden egyes esetben csak a vétség vagy bűncselekmény szigorubb minősítése volt a következménye. Ha a polgári jogok gyakorlásáról avagy olyan könnyebbségek megszerzéséről volt szó, amilyenekben csak az árariális népek részesednek vagy részesedhetnek, akkor a legfelsőbb közigazgatási fórum egyszerűen kijelentette, hogy: nem, mert hiszen ezek nem állami alkalmazottak; ezek csak egy állami vállalatnak az emberei.

Szép titulus, nem lehet panasz ellene. De hát miért nem egy vállalatnak az emberei ők akkor is, amikor a felelősség súlya nehezedik rájuk? Miért akkor egyszerre igenis

állami alkalmazottak? Miért hogy ők látják mindig ezeknek az ellentétes felfogásoknak a kárát?

Azután hol és miben van meg az a határ, ahol az állam vállalkozóvá válik, vagy megszűnik vállalkozó lenni? Mert a közigazgatási fórum felfogása szerint a m. kir. államvasutak nem egyebek, mint az országnak egy nagy vállalata. Rövidesen: egy nagy fuvarozási vállalat. Az a két milliárd korona értéket meghaladó befektetés ilyformán csak egy közönséges és rizikóval járó pénzügyi művelet (mert mihelyt csupán vállalat, már rizikóval jár). Azok a nagy vívmányok, melyeket az államvasutak a nemzetgazdaság fejlesztése terén elértek s amelyekhez hasonlót a nemzet története eddig felmutatni nem tud; az a nagy fontosság, amelylyel az államvasutak közigazgatási szempontból ma már bírnak — ez mind csak egy közönséges vállalkozás. Az a nagy szellemi tőke, amely az államvasutak vezetésében az ország javára érvényesül; az a hazafias misszió, melyet ennek a vasutnak emberei az ország legelrejtettebb zugában is teljesítenek — ez is csak vállalat. Ami mind együttvéve hozzátartozik a fuvarozáshoz.

Ámde akárhogyan vesszük is a dolgot, azt az egyet senki és semmiféle fórum nem vonhatja kétségbe, hogy ennek a fuvarozási vállalatnak a gazdája — teljesen és osztatlanul — mégis csak maga az állam. Azt sem fogja senki kétségbe vonhatni, hogy a gazda különbséget szokott tenni azon alkalmazottai között, akik egyedül és kizárólag csak az ő anyagi hasznát segítik előbbre s akiket ő nap számban tart magánál addig, amig rájuk, a fizikai erejükre szüksége van; és azok között, akikre neki szüksége van nemcsak anyagi érdekből, hanem magasabb etikai szempontból is, értvén itt ezen etikai szempontok alatt a magasabb állami tekinteteket. Mert ebben a kettőben van a különbség, ha egy vasutat magánvállalkozás kezel és ha azt egy ország kezeli.

Az a magánvállalkozás nem kíván a maga embereitől egyebet, minthogy mindig és mindenben az ő előnyét, az ő anyagi hasznát nézzék és óvják meg. Az állam ebben a tekintetben egészen más direktívákat kell hogy adjon a maga embereinek. És ez viszont a különbség vasuti ember és vasuti ember között.

De meg, ha az államvasutak nagy hálózata nem egyéb egy nagy fuvarozási vállalatnál, mi akkor a posta? Avagy mi a bányászat, kohászat, vasgyártás, erdészet, gazdaszat? Ezek talán nem vállalatok, illetve azért nem vállalatok, mert egészben vagy részben az állam kezeiben vannak? Bizony, hogy vállalatok azok egytől-egyig. Még pedig rosszabb vállalatok, mint az államvasutak.

Az a sok ezer vasuti alkalmazott nagy köszönettel venné, ha helyzetének bizonytalansága e részben is tisztázódna. Nem érdemlik ők azt a hamupipőke-szerepet többé.

Az államvasuti szolgák mozgalmá.

A Magyar Királyi Államvasutak szolgaszemélyzete vasárnap délelőtt 10 órakor tartotta meg a központi városháza tanácstermében országos értekezletet, amelyre az ország minden részéből több mint 3000 szolga és napibéres jelent meg, hogy megbeszéljék azokat a teendőket, amelyekkel sorsukon javíthatnak.

Kovács András kocsirendező, a végrehajtóbizottság és az értekezlet elnöke, ismertette a kongresszus célját. Azután bemutatta a végrehajtóbizottság által szerkesztett memorandum-tervezetet, amelylyel kapcsolatban igen beható vita indult meg.

Igaz István (Fiume) kifejti, hogy az, amit a vasuti szolgák kérnek: a szerény megélhetés. Mert ma valóságos küzdelem folyik ezért, ami hátrányosan befolyásolja a szolgálathoz szükséges erők kifejtését. Javasolja, hogy minden esztendőben 14 napi szabadságot adjanak. Ezt a szabadságidőt szóbeli kijelentés útján az állomásfőnök adja meg, hogy megtakaríthassák a szabadságidőt kérő folyamodásra szükséges bélyeget, amely majdnem annyi, mint egy egész napi keresetük.

Jalovics Rudolf jegyző szólalt fel ezután és indítványozza, hogy Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszternek és Ludwigh Gyulának, a Magyar Királyi Államvasutak elnökigazgatójának üdvözlő táviratot küldjön az országos értekezlet. Az indítványt nagy lelkesedéssel elfogadták.

Szell Sámuel a fűtők sanyaru szolgálati viszonyairól szól. Már az indulás előtt négy órával talpon kell lenniök, egész nap dolgoznak és éjszaka alig néhány órai pihenő jut nekik. Kéri a szolgálati pragmatika megváltoztatását, nehogy olyan dolgok fordulhassanak elő, mint legutóbb Érsekújvárott, ahol egy fűtőnek, aki reggel 6 órától kezdve dolgozott, este — tehát egy egész napi munka után — értésére adták, hogy egy esti vonattal utra kell mennie.

Jalovics a vonatvezetők nevében szólal fel. Hivatkozik arra a nagy felelősségre, amelylyel szolgálatuk jár és ezzel szembeállítja a kétségbeesítően csekély fizetést. Ő maga 8 éve szolgál és csak 270 forint az évi fizetése. A vonatrendező egyik lába a sirban, a másik a börtönben van. Ha baleset történik, rögtön elbocsájtják, még akkor is, ha a baleset előidézésében semmi része sem volt. A szolgálati szabályzat azt mondja, hogy a vonaton nem szabad dolgozni. De ez csak a papirosan van így. A valóság az, hogy ők kötelesek a vonatokat tisztítani. És ha bekövetkezett valamely baleset, akkor a vonatvezető — ha ártatlan is — mehet a családjával

koldulni, mert a fizetését megvonják, segítséget sem kap és azonkívül a törvénynek is felelős a balesetért. Tiszta szolgálati utasítást kér, mert ma a rendeletek ellenmondanak egymásnak.

Csató Károly ungvári vonatvezető szintén a sanyaru fizetést panasolja. Kilencz éve vonatvezető és 270 forint fizetése van. Csatlakozik Jalsovics indítványához és megjegyzi, hogy az alkalmazottakkal a felebbvalóik durván bánnak. Közelébb is egy állomásfőnök egy vonatvezetőt felpofozott. Ilyen brutalitás ellen nincsen védelmük és éppen azért indítványozza, hogy a közvetlen felebbvaló által ki-rovott büntetést a személyzet megfélebbezhesse az üzletvezetőséghez.

Várady Béla (Petrozsény) a kinevezési rendszer hibáit bizonyítja. Ő maga 13 éve vasutas és nem kap kinevezést. Kéri, a kisegítőkre vonatkozólag foglalják be a memorandumba, hogy napidijukat — 70 krajczárt — akkor is megkapják, ha nincsenek uton. Ezenkívül pedig kéri, hogy a kisegítők is kapjanak bevásárlási könyveket, amelyek legalább valamelyest megkönnyítenék a megélhetést.

Galgóczy Károly (Angyalföld) a ruha-mizériákat panasolja. A posztó rossz, nem képes kitartani azt az időt, amelyre az igazgatóság szánta. Hamar elrongyolódik, pedig három évig kellene megmaradnia. Kéri, hogy ezeken az állapotokon is javítsanak.

Tóth Imre (Bród) leírja azokat a különös viszonyokat, amelyekben a Szlavóniában állomásozó vasuti szolgák élnek. Kinos ott az élet, idegen nyelvű, idegen — sőt ellenséges érzésű emberek között. Kéri, vegyék be a memorandumba, hogy éppen úgy, mint az odalenn szolgáló katonákat három év után szabadságolják, az alkalmazottaknak joguk legyen három év után Magyarországra való visszahelyezésüket kérni.

Radzik János kocsirendező szintén a rossz ruházati viszonyokat panasolja. Felemlíti ezenkívül, hogy kisebb állomásokon egy kocsirendező van és ennek a kocsimesteri munkát is el kell végeznie. Kér ezek részére legalább 5% pótlékot.

Jalovics jegyző konstatálja, hogy minden szolgálati ágnak felszólalt egy-egy képviselője, mire az értekezlet egyhangulag elfogadta a bemutatott emlékiratot.

A memorandum ismerteti a szolgaszemélyzet küzdelmes s fáradsággal teli életét. Elérhetetlen vágyak, ugymond, az emlékirat, nem sarkalnak bennünket s ezért fizetésünknek csak szerény módon való rendezéseért esedezünk, valamint lakbérünknek olyan megállapításáért, hogy ezért legalább egészséges, két kis szobát bérelhessünk; családos emberek részére ennyit előír az orvosi szabály is, jöllehet a jelenlegi lakbérünkért még egy szobát sem tarthatunk. Legyen szabad tehát fizetésünk rendezésére a következő táblázatot javaslatba hozni:

Rang-fokozata	Osztály	Fizetés	Lakbér		Napidij
			köz-pontban	vidéken	
K o r o n a					
I.	1	1500	400	300	4.—
	2	1400	400	300	4.—
	3	1300	400	300	4.—
II.	1	1200	350	250	3.50
	2	1100	350	250	3.50
	3	1000	350	250	3.50
III.	1	900	300	180	3.—
	2	800	300	180	3.—
	3	700	300	180	3.—

Költözési átalányul még az I. rangfokozatban 100, a II-ban 80, a III-ban 50 koronát kérnek.

Ez a táblázat azon elvek szerint állított össze, hogy ha a szolgák jövőben 700 korona kezdő fizetéssel neveztetnek ki, nem lesznek feltétlenül utalva az adósságcsinálásra. A szolgaszemélyzet zömét azonban nem elégítheti ki a kezdő fizetés emelése, hanem legégetőbb szükség, hogy a már kinevezettek jelenlegi fizetése a megfelelő rangfokozat illető osztályában a fentebbi táblázatban előírt összeggel állapíttassék meg, vagyis a fizetések kiégszítettessenek.

Az előléptetési időszak meghatározását is (4, 3 és 2 év) kérik, hogy kiki előre tisztában lehessen előléptetési rendszerével, mert e téren a jelenlegi bizonytalanság sokszor kínos izgalomban tartja a szolgaszemélyzetet. Különösen kérik a soronkívüli előléptetés mellőzését, azaz, hogy itt a teljes jogegyenlőség elve érvényesüljön, a kiválóbb szorgalom inkább jutalomra részesüljön.

Szolgálati rendtartásuk korszerű módosítása mi egyik leghőbb óhajításuk, mert abban sok körülményt látnának szívesen szabályozva. Így:

a) a rendbüntetéseknel joguk legyen jegyzőkönyvi kihallgatást kérni s ennek kapcsán a felettes üzletvezetőséghez felebbezni. A birság pedig ne legyen levonható, mielőtt az üzletvezetőség nem dönt;

b) évenként legalább 14 napi szabadságra legyen igényük;

c) ruhailetményüknek olyan módon való szabályozását, hogy a szolgálati ruha beosztásukhoz alkalmazkodják s a viselési időtartam a természetes rongálás figyelembe vételével állapíttassék meg;

d) áthelyezés csakis elháríthatlan szolgálati okokból vagy saját kérelemre történhessen, mert jelenleg a bizonytalanság tudata kínosan hat, valamint a váratlan áthelyezés sokszor beláthatatlan bonyodalmakat vonhat maga után;

e) a felebbvalók sokszor sértő bánásmódjának akként való megátlását, hogy fegyelmi vétségnek minősíttessék minden oly eljárás, mely a szolgaszemélyzetet emberi voltában is megsérti.

Esedeznek az iránt, hogy a kisegítő fékezők s általában a napibéresek meghagyassanak napibérük élvezetében (központban 2 korona, vidéken 1 korona 60 fillér), akár utaznak, akár nem. Eme ideiglenes minőségből 2 évi kifogástalan szolgálattétel után a napibéresek kinevezést nyerjenek. A büntetés ellen való felebbezési jog ezekre is kiterjesztessék, ugyszintén eldöntését kérik annak, hogy napibéresi kinevezést is elsősorban a vasuti altisztek és szolgák gyermekei nyerhessenek.

A szolgaszemélyzet országos kongresszusa ezeket a kívánságokat terjeszti elő a kereskedelmi miniszternek s a máv. igazgatóságának. Eme felterjesztésük sorsát és jövőjét 18.000 szolga s rengeteg sok napibéres várja.

A kongresszus a memorandumban felsorolt kívánságokat még a következőkkel egészítette ki:

A kisegítő fékező napidija legyen a fővárosban legalább két korona, a vidéken az ideiglenes alkalmazottak legalább két évi szolgálat után kinevezessenek, az altisztek és szolgák gyermekei a felvételeknél előnyben részesüljenek, minden egyes alkalmazott az eddig 36 óra helyett 30, illetve az eddigi 24 órás szolgálat helyett 20 óráig legyen szolgálatban, a nyugdíjat az özvegy élete végéig

kapja, a nyugdíjasok évente két szabadjegyet és olcsóbb tüzelőanyagot kapjanak.

Az országos értekezlet megbizta a végrehajtóbizottságot, hogy az így kiegészített memorandumot terjeszse föl a kereskedelmi miniszterhez s az államvasutak elnökigazgatójához.

A hatóság részéről Pálos Jenő rendőrfogalmazó és tizenegy rendőr ügyelt fel a rendre, de dolguk nem akadt, mert az értekezlet a legpéldásabb rendben folyt le.

A prairiek.

Az észak-amerikai rengeteg kiterjedésű pusztaságon, az ugynevezett prairieken, noha azok a maguk régi vad romanticizmusából mindjobban kivetkőznek, még mindig nagyon érdekes az élet.

Leghíresebb és legérdekesebb lakója volt ennek a mérhetetlen fütengernek az amerikai bivaly. Ez oly nagy mennyiségben tanyázott ott, hogy néha feketéllett tőle az egész láthatár. Ha pedig ezek a csordák valamerre megindultak, nem volt az az erő vagy hatalom, mely őket útjukban megakaszthatta volna. Oly sűrű tömegben és oly rengeteg hosszú vonalban vándoroltak, hogy például vasuti vonatoknak órák hosszáig kellett a nyílt pályán ácsorogniok, mert a bivalycsorda sétált át a pályatesten.

Ez természetesen ma már másként van.

Vannak bizonyos csapásaik, melyek lépteik alatt már kimélyedtek, s melyeken eljárnak a folyóvizekhez vagy téli szállásaikra, az Arkansastól délre fekvő meleg tájakra. Miután ez állatnak minden része igen használható, nagyban vadászszák, és újabb időben számuk már igen meg is fogyatkozott. Ez érthetővé válik, ha meggondoljuk, mily roppant mennyiségű *pemmikant* fogyasztanak el emberek és állatok. Pemmikannak neveztetik a megszáritott és kemény tömeggé sajtolt bivalyhús. Még ma is nagy mennyiségű bivalyt ölnek meg évenként, egyedül a blackfeet indiánusok vagy 12.000 darabot használtak fel még néhány évvel ezelőtt is.

Legsajátságosabb állat azonban, melylyel itt találkozunk, az ugynevezett *prairie-kutya*.

Erről egy utazó így ír:

»Ma egész napi utunk egy soha véget nem ért kutyavároson vitt keresztül, természettudományi nevek ezen érdekes állatoknak, melyek sok tekintetben hasonlítanak a magyarországi ürgéhez, *Spermophilus Ludovicianus*. Olyannyira lepve volt az egész térség lakásaikkal, hogy számtalanszor kénytelenek voltunk útvonalunkat megváltoztatni, hogy elkerüljük a lyukaik előtt felhányt magas halmokat.

Aki ily kutyavároson átvonul, minden irányban láthatja e kis teremteseket, amint megszámlálhatatlan sokaságban üldögélnek lyukaik előtt, nagyon hasonlítván egyenes apró fatuskókhoz; szünteleni ugatásuk oly visító és fülhasító, s az érzéket tompító, hogy nem nagy képzelő tehetség kívántatik az utazóval elhítenni, miként csakugyan valami zajgó nagy város közelében van.

Ez állatkák képzelhetetlen sokasága leginkább akkor tűnik fel, ha áttekintjük a tért, melyet elfoglalnak, s a szó szoros értelmében beborítanak. Azon város pl., melyen ma átvonultunk, legalább 30 kilométer hosszú, szélességét nem határozhattam meg, mert végét sem jobbról, sem balról látni nem lehetett; feltéve azonban, hogy szélessége szintén legalább 30 kilométer, az egész város területe 900 □ kilo-

métert tenne. S tekintetbe véve, hogy az állatok odúi általában 15 méternyire vannak egymástól, mert ez a rendes távolság, s minden ily odúban öt prairie-kutya lakik, kétségem sincs, hogy ha valaki kiszámítaná mennyiségüket, azon eredményre jutna, miszerint ez a legnagyobb eddig ismert város a világon.

Ezen érdekes, családos életet élő állatkák a nyugoti prairieken mindenütt előfordulnak. Mexikótól egész Canadáig. Szokásaikban és életmódjukban néhány oly tény fedeztem fel, melyekről soha és sehol még tudomásomra említés nem tétetett, azért megkísértem életrajzukhoz néhány adattal járulni. Falvaik megválasztásában úgy látszik, mindig szem előtt tartják élelmüket, mely egy rövid, selyem simaságú gazból áll, egyedül a prairiek magasabban fekvő részein található sokszor száz meg száz kilométernyire a vizektől. Canada déli vidékein pl. oly helyen láttam egy falvakat, hol a legközelebbi víz 50 kilométernyire volt, és nem kétlem, hogy 30—40 méter mélységben sem lehetett volna vizet találni. Ebből következtetem, hogy ezen állatok víz nélkül is élhetnek, ami igen nevezetes, mert az emlősállatok minden más faja ezen elem hiánya miatt rövid idő alatt kénytelen volna elveszni. — De még harmat vagy eső sincs ezen a prairieken, hol állatkáink édegelnek, úgy szólván soha, s miután azon tulajdonsággal is bírnak, hogy sohasem távoznak lakhelyeikről, hiszem, nem tévedek, ha egész biztonsággal állítom, miszerint nem vesznek magokba vizet, kivéve azon parányi nedvet, mit élelmök, a fű nyújt. Hogy föld alatt telelnek, s a hideg hónapokat alvásban töltik, szintén bizonyos, mert tény, hogy téle semmi eledelt sem gyűjtenek össze; lyukaik körül már októberben elszárad a fű, s néha oly keményre fagy a föld, mint a kő, mely körülmények miatt teljes lehetetlenség, hogy rendes úton eledelt szerezhessenek.

Bekövetkező az idő, mikor a prairie-kutya az alvási időszak megérkezését érzi, közönségesen október végén, köröskörül betapasztja odúját, hogy a hideg levegőt belőle kizárja, s mindenkép elrendezi házat, hogy ez a téli álomra tökéletes biztonságot és kényelmet nyújtson. Megjövén végre az alvási idő, belülről betapasztja ajtaját is. Ily helyzetben marad, míg a tavasz meleg napsugara a földet meg nem puhítja, s ekkor aztán újra felnyitja ajtaját, és ismét oly derült kedvvel s vidáman üldögél háza előtt, mint az előbbi évben.

Hallottam az indiánusoktól, hogy ősszel, az első vihart megelőzőleg, egy ily kutyaváros minden lakói méhszorgalommal hordják a gallyakat vagy vastag gatz és földet, mikkel oduik nyílását betapasztják.

Ezen állatokon kívül a prairieeknek még egyéb lakói is vannak, mint a szép és fürgé antilopok, és az annál utálatosabb és rettenetesebb farkasok, melyeknek itt *coyotes* a nevök. A vadász egy állatot sem gyűlöl annyira, mint ezt. Ha a prairien töltjük az éjet, alkonyatkor megszólal egy-egy ilyen farkas; nem sokára többen válaszolnak ugatására, és rövid idő alatt oly borzasztó vonítás és ordítás tölti be az egész vidéket, melynél rémitőbbet képzelni sem lehet. Minden újabb jövevényt hasonló zenével fogadnak, de az utazók táborát nem merik felkeresni, legfeljebb néha napfelkelte előtt. Ekkor a kocsik alá osonnak, s ha sikerül, valami ehetőt lopnak el, ha nem, akkor kilopják az alvó utas feje

alól még a bőröndöt is, és farkukat behúzza szárguldoznak odább. Nevezetes, hogy a vadászok, amennyire utálják ez állatot, annyira örülnek az említett borzalmas ugatásnak, mert ameddig azt hallhatják, addig nincs okuk félni az indiánusoktól. Mihelyt megszűnik az, jele, hogy indiánusok vannak közelben. Nagyobb állatokat e farkasok nem mernek megtámadni, hanem követik őket, és csak ha már elegen vannak. akkor rontanak reá a kiszemelt prédára, pl. a bivalyra, mely ilyenkor legtöbbször legyőzetik.

A prairie állatvilágához tartoznak még a sasok, keselyük és sólymok s két másik állat, t. i. a párducz és a görény. A párducz gyakran fordul elő a pusztaság sziklásabb vidékein, de, mint a vadmacska is, az emberre nézve nem veszélyes és csupán a kuguár vagy texasi oroszlán, mely Texasban garázdálkodik, válik félelmissé. A legszönyebb állat azonban a bűdös görény, mely a prairieken megszámlálhatatlan sokaságban tenyészik és az utazó folyton találkozik vele. Ez állatnak bűzéhez képest az assa foetida még jó illatu, ha a vasut mentében csak egy ilyen állattal találkozunk, a waggon néhány percze annyira betelik bűzével, hogy majd megfulad a bent ülő. Ehhez járul, hogy ezen állatokat vadászni sem lehet, mert nincs ember, aki szagukat kiállhatná s így vigan tenyésznek tovább.

*

A legnagyobb szerű természeti tűnemények egyike a prairiek égése. Többször a vasuti mozdonyok idézik ezt elő, de néha maguk az indiánusok. Ősszel ugyanis, midőn téle vadásznak, úgy segitenek magukon, hogy meggyújtják a fűvet nagy kerületben, a tisztán hagyott részre azután a szegény vadak összesereglenek s így nagyobb fáradság nélkül zsákmányul ejtetnek. Ahol letelepültek élnek a prairieken, ezek úgy segitenek magukon, hogy házuk tájékán szintén meggyújtják a fűvet, minek következtében a prairie-tűz nem találván táplálékot, nem érheti házaikat. Némelyek szántóföldjeik körül mély barázdákat hasítanak, hogy a nedves, felszínre került föld akadályozza meg a tűz terjedését. Az ily rendszabályok azonban többször hasztalanok, mert a tűz a szélnek gyorsaságával terjed, néha egy órában 20—30 kilométernyire, mindent elperzsel, amit a tágas, nyílt pusztaságon útjában talál és nem marad egyéb hátra, mint a leégett növényzet fekete, megszenesedett nyoma, melynek helyébe azon évben már mi sem nő, de annál több a rá következőben.

Az ily égésnél nagyszerűbb játéka nincs a természetnek; amerre a szem ellát a messze láthatáron, nem lát egyebet, mint alacsony lobogó lángnyelveket és felgomolygó fekete füstöt. Valóságos lángtenger ez, a szó teljes értelmében, mely örületes sebességgel csap össze fejünk felett, mint egykor a Vörös-tenger hullámai a Fáraó harcászai körül.

Veszedelemmé a prairieégés csak akkor válik, ha a fű magas és száraz. Különbözn könnyű előle menekülni, szélessége e lángnak ugyanis alig szokott több lenni 3 méternél, ezt könnyen át lehet ugrani, s akkor mentve vagyunk. A települtek nem is igen félnek tőle s vagyonuk és életük biztonságban van; inkább kísértet az, mely a borzalmas leírásokban, tetszelgő regényekben fordul elő, és a tűnemény nagyszerűsége dacára is, nem olyan veszedelmes.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Szerencsétlenül járt tagtárs. Lapunk mai segélyezési kimutatásában olvasóink az egyik tagtársnak, Kovács Kálmán fémöntőnek szomorú sorsáról vesznek hírt, akinek munkaközben vasszilánk csapódván a bal szemébe, erre a szemére a látóképességét teljesen elvesztette. Egyesületünk vezetősége sietett, hogy a szerencsétlenül járt szegény ember — legalább anyagilag — kárpótoltassék mielőbb ebben az ő nagy bajában.

A keleti express áldozata. A 101. sz. keleti express-vonat kedden éjfél előtt, amint Rákos rendező-pályaudvarról Budapest nyugoti pályaudvar felé haladt, az ugynevezett angyalföldi átjárónál elgázolta Szajka István 18 éves pénzügyőrt, aki a vágányok között mászkált, mert hát neki ehhez »hivatalból« jussa volt (már mint a vágányok között való mászkáláshoz). Az efajta »juss« be sok hivatalon embert szállított már — merőben hivatalból — a másvilágra!

A leggyorsabb vonat. Azt tartja a példabeszéd, hogy »hunczfut a német, ha mindjárt ánglius is«. Hát ime most azt kürtölik világgá Angolországból, hogy két nagy város, Liverpool és Manchester között egy új vasuti vonalat készítenek, amelyiken a vonatok 130 kilométer óránkénti sebességgel fognak közlekedni. Mindenesetre érdekes kísérlet lesz annak a kipróbálására, hogy a mostani — bizony még mindig nehézkesnek mondható — jelzési rendszer hová, mely irányban fog fejlődni: főként arra való tekintettel, hogy az ilyen nagy gyorsaságok mellett az ember látószervei már elégtelenek és hogy a jelenlegi passzív jelzési rendszer milyen mértékben fog aktívra átmódosulni. Azután meg, hogy a mostani anyag hogyan bírja meg azt az óriási dörzserőt, nagy hőfokot fekezésnél, kerécsuszátatásnál.

Megint vonatkisiklás Németországban. A mintaszerűen berendezett, mintaszerűen kezelt és — állítólag — mintaszerűen vezetett német vasutakat néhány év óta állhatatosan üldözi a balszerencse. Nem mulhatik el évszak, anélkül, hogy hol innen, hol onnan ne érkezzék hír — épp a legélénkebb vonalokról — valami újabb katasztrófáról. Csak nemrégiben fejezték be hivatalosan a ludwigshafeni baleset vizsgálatát — amikor t. i. egy gyorsvonal kiszaladt a személyesarnokból az utcára s az utcán keresztül lerobogott a bodeni tó kikötőjébe, le egészen a vízbe — és már egy másik ilyen furcsa baleset híre jön Délnémetországból. Ugyanis Bázélból táviratozzák: Az elzászi személyvonat vasárnap este kisiklott a st.-johanni teherpályaudvartól háromszáz méternyire, ahol az új kettősvágányu vonalnak erős görbülete van. A kisiklás okát még nem derítették ki egészen. A vonatnak tíz kocsija volt. A lokomotív mélyen belefuródott a pályatestbe, azután fölfordult és teljesen összetört. Az utána jövő személy- és teherkocsik a másik oldalra estek és egy másodosztályú és a rákövetkező harmadosztályú kocsik kivételével teljesen összetörték. Egy éltebb külföldi uriasszony életét veszítette, férje pedig megsebesült. Sok utas kevésbé veszedelmes sérülést szenvedett. Egy fekezőt, a két kocsik közé szorult, reménytelen állapotban vittek a kórházba. A forgalmat átszállással tartják fenn. A romok eltakarításán és pótsinek lerakásán sietve dolgoznak.

Ennél ugyan nehezebb lesz a baleset okát kideríteni, mint a ludwigshafeni esetről, ahol kisült,

hogy az illető mozdonyvezető, akire egy gyorsvonal vezetését bízta, volt, *még a vonalat is alig ismerte!* Ami mindenesetre méltó jellemzése annak a minduntalan a világ fejéhez vert német szoliditásnak és alaposságának.

A szunyogok és a zsir. Mióta az az állítás, hogy a váltólázat szunyogcsipések okozzák, fölmerült és mióta a tudományos buvárlatok ez állítás alaposságát megerősítik, azóta a szunyogok iránt az érdeklődés megnövekedett. Nemcsak mint kellemetlen, de mint veszedelmes lényt is tekintik s így a szunyog-kérdés napirendre került. Eddig leginkább Itáliának nem annyira kék egü és narancstermő, mint inkább mocsaras részén tanulmányozták, de most már a vizsgálódás más országokban is kezdetét veszti. Egyes helyeken ugyan még csak afölött vitatkoznak, hogy a szunyog valóban terjeszti-e a maláriát, máshol azonban a védekezés terén kísérleteznek, úgy okoskodván, hogy az embereket a szunyog csipése ellen kell megvédelmezni, mert ha ez sikerül, akkor a nagyobb bajnak eleje lesz véve. Oláhország egészségügyi tanácsa most az ország összes orvosaihoz körlevelet küldött, amelyben megfigyelésre kéri őket. Az egészségügyi tanács elmondja, hogy Romániában a parasztok a szunyogok csipése ellen úgy védekeznek, hogy testük földetlen részét zsirral bekenik. Ezután pedig fölteszi a kérdést, hogy a zsir mennyiben használ a szunyogcsipés ellen? Végül arra hívja föl az orvosokat, hogy a maláriás vidéken lakó parasztokat kapacitálják, még pedig arra, hogy ne közönséges zsirral, hanem 2-3 fokos karbolsavval vegyített zsirral kenekedjenek, mert igen valószínű, hogy a szunyognak az ilyen zsir még kevésbé kedves, mint a közönséges. Ennek a körlevélnek persze valami nagy haszna nem lesz, mert a paraszt a tudomány érdekében aligha kísérletezik. Az ilyen dolgot az orvosok magukon szokták kipróbálni, de nem Romániában, ahol erre a célra a parasztokat szemelik ki. Bármint álljon is azonban a dolog, az bizonyos, hogy a szunyogok csipése ellen valamilyen szert kitalálni nagyon üdvös volna, eltekintve a maláriától. Ez esetben Velenczének a nyári hónapokban nagyobb idegenforgalma lenne, mert hát a szállók tulajdonosai nemcsak kényelmesen berendezett szobát, de ezenkívül szunyogcsipés elleni zsirt is adnának a vendégeknek, éppen úgy, mint ahogy most a szobához gyertyával is szolgálnak.

A vénülés bölcsesége. Egy öreg ember, ki már tudja a nyoleczvanon, mesélte multkor a következő apróságot:

Olyan régen vagyok már a világon, egyesek szentül meg vannak győződve, hogy valami kabalám van a vénülés ellen. Tanácsokat kérnek tőlem. Hát szolgálhatok. Tessék, ime mindjárt egy jó tanács.

Falusi birtokomon a szomszédom egy nyugalomba vonult hivatalnok. Öreg ember ő is, jó barátságban élünk. Nyaranta meglátogatják gyermekei, unokái. A multkor, szeptember vége felé, bekopogtat hozzám, komoran, elgondolkozva, szomoruan.

— Barátom, nagy zavarban vagyok. Beszél-nem kell önnel.

— Mi történt?

— Keserves bevallanom, de... képzelje, kezdek megsiketülni. Nem egészen. Egy emberrel még el tudok beszélgetni, de ha többen beszélnek egyszerre, kivált gyermekzsivajban, valósággal szenvedek. Legnagyobb gyönyörűségem, még a mult évben

is, az volt, ha kis unokáim csevegését hallgathattam a kertben. Mily szépeket tudnak mondani a gyermekek! Vége! Többé nem hallom. Ők sem törődnek többé velem. Nem képzeli, mekkora csapás ez rám! Nem tagadom. sirtam.

— Oda se neki! Magam is ilyen süket vagyok.

— És nem esik kétségbe?

— Mindenekelőtt, rendesen azzal kezdem, hogy sohase esem kétségbe. Móját kerestem, hogy kétségbe ne essem. A szememmel hallgatók. Mindig gyönyörűséget leltem az arczjátékban s kivált gyermekek körében, van-e annál kedvesebb valami! Azok az eleven kis ábrázatok! Kitalálni, hogy mit mondanak az arczukról, a szemükből! Egy kaczagásból, egy mozdulatukból kitalálni jellemük titkát! Milyen élvezet ez! Hogy ők vélem nem törődnek? Nem tesz semmit, hisz annyira törődöm velük én. Már látásukra teli derültséggel a lelkem. Amit nem hall, azért ne sóhajtgasson, tanuljon meg gyönyörködni abban, amit lát. Ifjkorában könnyen boldog az ember, tudjon, tanuljon meg boldog lenni öregkorában is. Ennek a másik nagy titka: legyünk szomorúak, ha vidámak nem tudunk lenni, de soha, semmi esetben ne szomorítsunk mást . . .

A régi erdélyiek lakodalmiról. Mikor valamely legény meg akart házasodni, az leánynak az apját, anyját megjártatták alattomban, hogy van-e kedvük leányokat azon ifju legénynek adni, vagy nincsen, ha volt kedvek, napot tettek, hogy mely nap menjen az ifju legény leányt nézni . . . Asztalnál az legényt és az leányt egymás ellenibe ültették szemben; erősen ittak, vacsora után éjfélig s tovább is táncoltak . . .

Aztán a legény leánykérőket küldött. Ha az leányt oda ígérték, elment a kézfogásra . . .

A legény az leányhoz ment és mintha kézfogással az következő házasságra kötelezték volna magukat, a legény szép gyengén az kezeinek első ujjai végével megütötte a leányasszony keze ujjainak végét.

A kézfogás után az legény két atyafiától a jegyes-gyűrűt béküldötte . . . a leány a magáét skófummal varrott keszkenyőre akasztva kiküldötte.

Aztán az legény a leányt hűtre kikérette és az pap ott a leányos házban őket megeskette. A lakodalomra napot tüztek.

A legény atyafiai közül hivott magának násznagyot, nyoszolyóasszonyt, vőfélyt és kis nyoszolyóleányt. Mikor a násznép megindult, két urfiat előre küldöttek, azokat előlköszöntőknek hitták. Azok a menyasszony főgazdáját megköszöntötték. A gazda megköszönte és viszontag köszöntötte a násznagyot, s megizente, hogy jó szívvel várják a násznépet. Egy selleg bort az előlköszöntőkre köszöntött, azután ezek hármat táncoltanak, s mint örömondók visszamentek. . . .

A főgazdának nagy, hosszú aranyos pálczája volt, annak vicegazdái voltak, hosszú zöldre festett pálczáikkal. . .

A násznép eleiben erősen lóttanak. . .

Legelől ment bé az lakadalmas helyre az násznagy, utána a vőlegény, azután a vőfély, azután a nyoszolyóasszony, nyoszolyókisasszony. A leány apja vendégeivel, előbb a férfakkal, azután a nőekkel kezelt. Aztán a násznagy eléállott és az örömatyát és örömanytát, egész házát és vendégét köszöntötte és feláldotta s a leányt kikérte. A főgazda felelt, s valami tisztességes úri tréfát igyekezett a násznagyon, vőlegényen ejteni . . . Azután a leányt kiadta. A vőfély, nyoszolyóasszony és nyoszolyókisasszony a menyasszonyt az örömatya vendégei közül elvitte, az vőlegény asszonyvendégei előtt legelől állította.

A gazdák a vendégeket asztalhoz ültették, külön a vőlegény vendégeit, külön az örömatyáét. A vőlegény mellett ült a menyasszony, vőfély, s rendre a férfiak; a menyasszony után a nyoszolyóasszony, kisasszony és rendre az asszonyok. Két muzsikáló székről muzsikáltak a vőlegény és az örömatya hegedüsi. Az étkeket nagy muzsikaszóval behozták, a pap az asztalt feláldotta. Az első selleget a főgazda köszöntötte a násznagy egészségére, másodikat a vőlegényre s menyasszonyra, harmadikat s a többit a vőfélyre, nászasszonyra, kisasszonyra s a vőlegény vendégeire. Azután a násznagy, vőlegény és vőfély fölkeltenek s az örömatya háta mögé mentenek s egy kupa bort előköszöntének a főgazdára, az örömatya és örömanya egészségiért . . .

Mikor az asztaltól felköltének, a főgazda szép czeremóniákkal, térdhajtásokkal táncot kezdett osztani.

Az első táncot járták a násznagy a nyoszolyóasszonnyal, a vőlegény a menyasszonnyal, a vőfély a nyoszolyókisasszonnyal. Mikor ezek hármat táncoltanak vala, az második tánc volt az örömatya táncza az örömanyával s még két pár gyermekeivel vagy atyafiaival. Azután a vendégek 2ndre táncoltanak, lengyel változót, egeres, süveges, lapoczkás, palotás és egyéb táncokat.

Azalatt a menyasszonyt átöltöztették tiszta fehér köntösbe, haját kifonták s virágkoszorút tettek a fejére. Mikor kihozták, a hegedűsök vonni kezdték a menyasszony tánczát. A násznagy 2—3-at került vele s aztán elbucusztatta apjától, anyjától. Azután a vőfély kezire adta, ez egyet került vele. Azonban eleiben állottak rendszerint hat forgós ifju legények, kinek-kinek egy nagy égő szövétnek az keziben s körülfogták a menyasszonyt, vőfélyt nyoszolyóasszonyt, kisasszonyt s 3 pár táncot jártanak. A harmadik fordulónál az ajtó felé kezdetek nagy hamarsággal menni — s a menyasszonyt elkapták. A vőfély az ajtónál a karddal a menyasszony fejéről a koszorút levette s négy felé vágta. A vőfély a nyoszolyókisasszonnyal visszatérve, 3—4-et fordult.

Az leánykapás rendszerint hajnal felé volt. Mikor a menyasszonyt elkapták, az ágyúkból, szakállasokból erősen lóttanak.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Az áruló.

Regény.

— Irta: M. Z. —

(Folyt.)

MÁSODIK RÉSZ.

A fiatal burnak nem sokáig kellett a maga leshelyén várakoznia. Alig tiz percz elteltével bokrok leveleinek suhogása s a kavics ropogása hallatszotak, majd félretolta valaki a kerítés deszkáit s egy sötét alak bujt át a nyíláson.

A bur éles szeme észrevette, hogy a gyanus látogató tér ismét vissza, és hallotta, amint ez a nyíláson át vissza szól a másik kertben lévő valakihez:

— Mistress Baxtonra pedig vigyázzatok, nehogy nagyon élénken érdeklődjék itt is a sebesült iránt. Egyáltalán senkinek sem szabad tudnia, hogy Taylor él és hogy itt van. Rögtön itt leszek vele . . .

E szavak után, melyek oly fojtott, tompa hangon mondattak, hogy a lesben álló bur alig érthette meg őket, az afrikander eltávozott az udvar felé. Ám az utolsó szavak, szintugy a Taylor és mistress Baxton nevek nagyon is élénken ragadták meg a bur figyelmét. Vette észre, hogy itt valami komolyabb dolog van készülöben. Tehát nyugodtan, mozdulatlanul várt a továbbiakra, elszántan arra, hogy ennek a titoknak nyomára fog jönni . . .

Ejféli táján valaki sürgős bebocsáttatást kért a pretóriai rendőrfőnök lakására. Vele akart személyesen beszélni. A szolga a várószobába vezette a késői vendéget, akiben mi a fiatal burra ismerünk.

Emberünk, a burok megszokott flegmatikus természete daczára, meglehetősen izgatottnak látszik. Alig várja, hogy a rendőrfőnökkel beszélhessen.

Végre ez is belép, s amint a késői vendéget megpillantja, csodálkozva néz reá.

— Hát tenéked van olyan sürgős közölni valód, Stef, hogy még az ágyból is kizavarsz? Mi az? Mi baj történt?

— Leklerk bátyám, nem sokáig akarom fárasztani. Épp most jöttem a nyomára annak, hogy Taylor itt van Pretóriában és itt akarja bevárni a teljes felgyógyulását. Hogy ez a gyógyulás minél gyorsabban menjen, egy nagyon érdekes ápolónőre tett szert: mistress Baxtonra, arra az angol hölgyre, aki egy társasággal a napokban érkezett ide, most a Zuitlender-hotelben lakik és a kellenél jobban érdeklődik Taylor iránt.

— Tehát az a gaz ficzkó onnan is megszökött? Daczára a nagy sérülésének?

— Könnyű volt neki. Megtudtam a beszélgetésükből, hogy Charlie Lokwood és felesége segítették a szökésben, és Charlie volt az, aki őt szekerével ma behozta Pretóriába. Most este vitték be az öreg Gunnery korcsmáján keresztül, két szomszédos ker-ten át, a Zuitlender szállodába, ahol mistress Baxton rendelkezése folytán rögtön gondos ápolás alá vették.

— No ez szép história. Mistress Baxton és ez a gazember . . . Nem hallottál semmit, hogy vajjon a mistress fivérének, Ovens lordnak van-e erről tudomása?

— Nem hiszem, hogy legyen. Mert a lord állítólag roppant mód megharagudott valami miatt a nővére és holnap reggel barátaival hosszabb vadászatra indul.

— Igen, hosszabb vadászatra. Ez érdekes. És hogyan tudtad te meg mindezeket?

— Gunnery korcsmájában és kertjében lestem ki őket, majd amikor Taylort a Zuitlender-szállodába cipelték, a kerteken át utánuk sompolyogtam és minden beszélgetésüket kihallgattam. Nagyon el voltak foglalva a beteggel és teljes biztonságban érezték magukat, azért járhattam nagyon közel a nyomukban. Hanem hát még mást is megtudtam . . .

— Mit?

— Hogy ez a Charlie Lockwood, a drackensfelsei farmer, még más névre is hallgat.

— Még más névre is? Ugyan milyenre?

— John Friend.

Leklerk, a rendőrpáncsnok alig birta a meglepetését palástolni.

— Kitől hallottad ezt?

— Mistress Baxton a hotel kertjében várta a sebesültet, majd mikor Charlie Lockwood annak beszállítása után ismét visszatért arrafelé, kikísérte őt s ezekkel a szavakkal bucsuzott el tőle: Tudom, hogy ezt a nagy szolgálatot nem Charlie Lockwood tette mistress Baxtonnak, hanem John Friend Annie Ovensnek. Édes John, régi barátságunk nevében köszönöm, amit én érettem és amit szegény Taylorért, az én szegény Jimmymért tett.

— Ejha! Ez mindig szebb lesz. Stef öcsém! Reád bizom az ittenieket, Taylor urat és az ő szép hölgyét. De főként reád bizom a vén Gunneryt, meg a Zuitlender hotel szállodását. Gunneryről már régen tudom, hogy spion. De Foresterről még sem tételeztem volna fel ennyi hunczutságot. Vigyázz rájuk jól, mert itt alighanem más dolgok is forognak koczán, mint itt szerelem és régi barátság. Charlie Lockwood, alias John Friend urra pedig ezentul majd nekem lesz gondom. Hát ég áldjon, Stef öcsém.

A fiatal bur egészen boldogan távozott a rendőrpáncsnok szobájából, nagyban büszkélkedve azon, hogy ő most milyen fontos szolgálatot teljesített szegény hazájának.

(Folytatása következik.)

Bucsuzás az élettől.

— Irta: Máv Zakariás. —

— Ennek a nagy szerelemnek aligha szomorú vége nem lesz.

— Magam is úgy nézem. A szegény fiu már bolondulásig van, Marcsa nemkülönben, s az öregek tudni sem akarnak a házasságról.

— Pedig kár annyira kötni az ebet a karóhoz. Az a vén pénzes-zsák is visszaemlékezhetne rá, hogy bizony nagyon szükecskén kezdte, mikor ide került. Náci bácsi, a patyikus mesélte a multkoriban, hogy még télen is csak felöltőben járt, mert téli kabátra nem tellett. Most meg sajnálja a leányát egy olyan fiuhoz adni, aki szegény ugyan, de szép jövő előtt áll. Nem tudom, kire vár, hogy a leányát majd elvegye.

— Hiába vár pedig. Az a leány Laczitól többé nem enged, és ha gróf jönne és kérné meg a kezét. Ismerem jól; határozott karakter.

A petkesi kávéházi kompániát, ahol ez a terefe felyt, egy új tag érkezése hozta örömteljes mozgalomba. Náci bácsi, az imént emlegetett patyikus, állított be közéjük, már megjelenésével is vigságot csalva az arcokra.

Tipikus, jóízű magyar alak volt az öreg, örökké telve tréfás ötletekkel, mindig kész meggyomrozni azt, aki szomorú arcot mutatott előtte.

— A patika ajtajából láttam, hogy úgy ültök itt rakáson, mint egy tűzokcsapat, amelyikre ráhull az ólmos eső. Micsoda dolog ez már megint? Miben föl a fejetek? Te Guszti, te még most is úgy lógatod az orrod, mintha bizony az egész banda adósága a te vállaidat nyomná.

— Ne bántsd Gusztit, nem az a baja. Ismered őt jól, hogy inkább még a végrehajtót is megpumpolja, mikor ez hozzá megy exekválni, semmint pénz dolgában keseregjen. Lacziról folyt a szó...

— Ugy-ugy, Lacziról... Hm. Halljátok, nekem sem tetszik ám ez a dolog. Az a fiu, mintha én hozzám járna orvosi kosztra, úgy néz ki. Már szinte bújik az emberek elől. Hát igazán nem lehet a vén zsugorit megpuhítani, hogy hozzá adja a leányát?

— Nem. Laczi már minden reménységét elvesztette. El akar innen menni. Áthelyezési kérvényt is megírta már.

— Ej-ej — csóválta meg fejét Náci bácsi. — Már ennek a fele sem tréfa, fiuk. Én most még csak azt az egyet tudom, hogy Laczit innen el nem eresztjük. A többit majd meglátjuk.

*

Vagy egy héttel az itt elmondottak után történt, hogy Náci bácsi nagy örvendezéssel siet eleje a patikába belépő egy fiatal urnak.

— No Laczi öcsém, ugyan ideje volt, hogy már egyszer felém is elnézzél. Hiszen téged már csak hirből ismertelek, mint a szadagórai csodarabbit. Hát már most ülj le szépen és meséld el nekem, mit csinálsz mindig, hogyan folyik az életed, merre jártál, amióta nem láttalak.

A fiatal ember komoly vonásai felderültek egy kissé s miközben letelepedett a gyógyszerárban szerte álló karos-székek egyikébe, kitérően válaszolt Náci bácsinak.

— Egy kis bevásárlást kell csinálnom, azért jöttem hozzád, kedves bátyám. Beteg vagyok egy idő óta, ideges és minden bánt, minden izgat. Az idén meg annyira elszaporodtak az udvarunkban a patkányok, hogy az szörnyűség. Sokszor egész éjjel nem tudom miattuk lehunyni a szemeimet, olyan rajcsult csinálnak az udvaron és a gangon.

— Hát miért nem pusztitjátok ki őket? Vagy miért nem költöztöl ki onnan máshová? Tudnék én neked...

— Köszönöm Náci bátyám, de nagyon szeretem azt az én kis tanyámat, azzal a virágos udvarral. Nem szeretnék megválni tőle.

— Szereztek be egy jó rattler-kutyát. Majd...

— Már erre is gondoltam. Hanem a háziasszonyom nem szereti a kutyát. Bizonyosan a macskáit félti tőle, amik pedig éjjel mindig bent hál-pak az ő szobájában.

— No jó, édes öcsém. Hát már most én mi-képen segítek a te bajodon?

— Azért jöttem, hogy adjál nekem valami jó-féle patkánymérget; de nagyobb dózist, hogy ne kelljen annyiszor utána járnom. A háziasszonyom ugyan nem akar tudni erről sem, mert a méregtől a macskáit félti. De már itt nem sokat teketóriázom.

— És tudsz te majd banni azzal a méreggel úgy, hogy valakinek baja ne legyen tőle?

— Hogyne tudnék!

— Akkor hát nem bánom, adok belőle, de figyelmeztetek, hogy igen erős és hogy nagyon óvatosan kezel.

A fiatal úr megvárta, míg a porok elkészülnek, azután szívélyesen, szinte feltűnő melegséggel bucsuzott el Náci bácsitól.

*

A szomszéd város vendégfogadójának egyik szobájában egy fiatal pár szállott meg. Ifju házasok lehettek, mert feltűnő gyöngédséggel viseltettek egymás irányában. Vendéglős, szobapinczér és szobaleány mindjárt tisztában voltak a helyzettel s utóbbiak igen természetesnek találták, mikor a fiatal férj figyelmeztette őket, hogy senki ne zaklassa, amíg ő maga nem hí valakit.

Alig záródott be mögöttük az ajtó, a fiatal, szép nő lerokadt egy székre s az asztalra fektetvén fejét, görcsösen zokogni kezdett. A férfi előbb kétszer is ráfordította a kulcsot, azután megállva a szoba közepén, soká, nagyon soká nézte ezt az ő zokogó mindenségét. Addig nézte, addig, amíg az ő szemei is könnybe lábadtak. Ekkor letérdelt a nő lábaihoz, karjaival átfonta a nő derekát, s ahogy fejét az ölébe hajtotta le, vállainak rángása mutatta, hogy ő is fuldoklik az indulattól, hogy alig-alig bírja magába fojtani a bensőjében dülő fergeteget.

— Marcsám, édes Marcsám — tört ki belőle végre iszonyu keserőséggel. — Nem bántad még meg ezt az elhatározást?

— Nem — felelé a nő, miközben két kezébe vette a férfi fejét, azt magához felemelte és könyeinek záporát a dús fekete fürtökre hullatá. — Nem, édes Laczim. Megváltás lesz reám a halál, ha a tied úgy sem lehetek, tudod nagyon jól... Ott... ott azután... egymáséi leszünk... egészen... örökre... Oh, ölelj meg még egyszer, utoljára... azután... azután... végezzünk.

A két ifju teremtés most egymás mellett állott. Test testhez simulva, ajk ajkhoz tapadva s miközben ölelésük a kétségbeesés erőszakosságát mutatá, forró könyeik egymásba folytak össze. Iszonyu kín, fájdalom lehetett, ami ezt a két szerető szívet ilyen kegyetlenül marczangolta...

Végre is a férfi erőt vett a maga indulatján. Gyöngéden kibontakozott a nő karjaiból, elővette kis uti bőröndjét s abból egy papirosba csavart csomagot vett ki.

— Ha tehát meg kell lennie, ám legyen meg és minél előbb. Az adagok erősek... Nem fogunk soká kínlódni — mormogá magában.

Majd két poharat vett elő, azokba vizet öntött s mindegyik pohárba valami fehéres port hintett belé. Kezei eközben annyira reszkettek, hogy a vízből is, a porból is jutott asztalra meg padlóra. Mikor a kanálkával felkavarta a poharak tartalmát, oda lépett a nőhöz.

— Édes, készen vagy?

— Készen — felelé ez olyan hangon, amelyen megéreztem, hogy nagy küzdelembe került szilárdnak hangzania.

— Akkor végezhetünk.

— Igen, végezzünk.

Mindketten felkapták a méregpoharat s miközben egy hosszú, kimondhatatlan pillantást vetettek egymásra, fenéig üritették ki azok tartalmát. Ekkor a nő, az iszonyat minden jelével arcán, a poharat kiejtette kezéből, erősen megtántorodott, s ha a férfi nem fogja fel gyorsan, a földre bukik.

A férfi gyöngéden karjaiba vette őt, lefektette az ágyra s miközben maga is várta a halál előhírnökét — édes szóval, forró csókkal becézgette a maga menyasszonyát.

Aki most már az övé lesz, egészen az övé... Örökre...

*

Petkesen rettentő nagy az izgatottság.

A kis város apraja-nagyja talpon, azaz az utcán van s szomszédok, ismerősök úton-útfélen pertraktálják a nagy szenzációt, a szörnyű, a hihetetlen hirt:

»A Vékás Ambrus takarékpénztári igazgató Marcsa kisasszonya megszökött a Majoros László járásbírói jegyzővel. Oszt' még levelet is irtak az öreg Vékásnak, hogy elemésztk magukat, mert hogy Marcsa kisasszony nem lehetett a Majoros uré, meg hogyha ott akarnak lenni a temetésükön, hát Galasra jójjenek utánuk.

Látták is egynémelyek, hogy a Vékás tekintetes ur meg a Vékásné tekintetes asszony még délelőtt milyen nagy sebbel-lobbal döcögöttek végig a városon a maguk ócska eszájában. A tekintetes asszony a kezeit tördelte és úgy sirt, a tekintetes ur pedig a kalapot egészen lehuzta a szemére, és még csak nem is pipázott! Nagy dolog ez önála.

Petkesen az emberek csak úgy falták a nagy eseményt s Laczi czimborái már a temetési készülődésekről, koszorúkról, megható gyászbeszédéről, az önkéntes tűzoltók kivonulásáról stb. stb. tanácskoztak. Közben megbotráncozással vették tudomásul Náczi bácsinak, a patyikusnak kegyeletlen szavait és viselkedését, aki is a rémhir hallatára elkezdte pipaszárral verni a kávéház asztalát, folyton kiabálva: Ugy kell a szárnak! Ugy kell neki! Miért nem fogadott szót nekünk, most nyargalhat Marcsájával együtt a poklok mélységes fenekére; mert öngyilkosokat úgy sem vesznek be a mennyországba. Ugy kell nekik! Mintha bizony nem volna több legény, több leány a világon!

Hallatlan! Az öreg vagy megbolondult, vagy most egyszerre vált olyan gonosz indulatúvá, hogy a temetés után jó lesz gondolkozni afelett, megmaradhat-e vajjon tűzoltó-főparancsnoknak és kaszinói tagnak?...

Galason viszont nem kisebb a ribillió tegnap óta. Egy fiatal házaspár szállott meg a »Vörös ökör«-ben és mindketten — kolerások lettek. Rög-tön elkülönítették ugyan őket egymástól s hermetice elzárták a külvilágtól, de hát mégis csak borzasztó, hogy épp itt kellett azt a nyavalyát megkapniok! A doktorok mind mozgósítva vannak s csak úgy lesik, hol üti fel tovább a fejét, hogy azután — sietessék a munkáját.

Azaz hogy — bocsánat. Ezuttal a doktorok remekeltek. Mindkét beteg nemcsak hogy meg nem halt, de sőt — jobban is lett reggel felé...

Mindenki természetesnek találta a dolgot, amikor két hét múlva Majoros László és Vékás Marcsa mint vőlegény és menyasszony állottak a petkesi plébános elé, hogy már most ő végezze el azt, ami ebből a történetből még hiányzik.

A násznagy, Náczi bácsi, a maga részét kivette belőle még akkor, amikor a halálra szánt legénynek patkányméreg helyett — jóféle hánytató stb. porocskákat adott.

Jól ismerte ő a Laczika patkányait — már akkor.

ANEKDOTÁK.

Pityókosan. Mit csinálsz te itt? — Lakást keresek! — Ilyenkor, éjnek idején? — Igen, a magam lakását!

*

Modern nő. Miért küldötted el a szakácsnédat? — Mert férjemmel csókolódoztam! — Kár, olyan kitűnő leány volt... Miért nem váltál el inkább az uradtól?

*

Gyökeresen. I. színésznő. Az a Tollas kritikus újra lerántott. De van egy eszköz a kezemben, amelylyel megboszulhatom magamat ezekért a kritikákért.

II. színésznő. Micsoda?

I. színésznő. Nőül megyek hozzá!

*

Modern állatorvos. — A fiatal Simpkins megkapta a múlt héten oklevelét az állatorvosi akadémián. Ennek öröme apja egy láda műszerrel ajándékozta meg.

— Alkalmasint műtőszerek?

— Oh nem. Szerszámok, automobilek kijavítására.

*

Nem volt alkalma. — Azt mondják, hogy a pénz beszél.

— Lehet, de nekem sohasem volt elég sokáig birtokomban, hogy megtanultam volna a szójárását.

*

Jó hazafi. A. Palinak vajmi kevés joga van minduntalan dicsekedni a hazafiságával, hiszen mindenki tudja, hogy minden ruháját Bécsben és Párisban csináltatja!

B. Éppen azért jó hazafi! Hiszen sohasem fizet a szabóinak egy krajczárt sem, tehát jobb, ha a külföldi szabók vesztik el a pénzüket, nem pedig a hazafiak!

*

Biró előtt. Biró. Ön a panaszosnak az aranyóráját kilopta a zsebéből ezüstláncostul.

Vádlott. Kérem alázattal, csakis a lánczot, az óra — az rajta csüngött.

*

Különbség. Gizella. E hónapban lesz huszonegyedik születésnapom.

Etelka. Mily különös véletlen! Nekem is.

Gizella. De nekem most először.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kiváncsi. Az a vicez majdnem olyan régi, mint maga a lánczhid. Mikor ugyanis a lánczhiddal szemben elkezdtek fúrni a várhegy alatt az alagutat, sokan zsörtölődtek, hogy ugyan mire való ez már meg. Amig azután egy okos fej kisütötte, hogy az alagut annak lesz jó, hogy esős időben meg éjszakára abba huzzák majd belé a lánczhidat... Különbözik kánikulai viceznek — elég öreg vicez.

Szelkó János, M.-Hosszurét, 16 korona 20 fillért; *Kaczér Dénes, Szombathely,* 22 korona 83 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — *Polácsék Andor, Arad,* április hóra; *Listár János, R.-Csaba,* április hóra; *Fabricius Samu, Győr,* április és május hónapokra; *Müllner József, Alsó-Meczenzéf,* április, május, június és július hónapokra; *Aradi Ferencz, Ujpest,* május és június hónapokra; *Dőrey László, Kaposvár,* április, május és június hónapokra; *Hegedüs Mihály, Budapest,* június hóra; *Halász Sándor, Petrozsény,* június hóra; *Balhási János, Vinkovce,* június hóra; *Boros Károly, Puszta-Tenyő,* június és július hónapokra; *Delling Henrik, Budapest,* június és július hónapokra; *Kael Lajos, Ujpest,* július és augusztus hónapokra; *Ugrai Mátyás, Budapest,* július és augusztus hónapokra; *Szigethy A. József, T.-Szécsány,* augusztus hóra; *Drobní Venczel, Szeged,* augusztus hóra; *Tolnay Győző, Budapest,* augusztus hóra; *Bencze Lajos, Kaposvár,* augusztus hóra; *Kólya József, Titel,* július, augusztus és szeptember hónapokra könyveltük.

Felelős szerkesztő: **Temesváry Alajos.**

Cserélni óhajt

állomási előljáró egy olyan kartársával, aki egy felsőbb iskolákkal bíró városba szeretne jutni.

Czim: **Állomási előljáró Becskerek, Vámház.**

Állomás-csere.

Melyik állomási előljáró kartársam volna hajlandó velem cserélni — bármely üzletvezetőség területéről — olyan állomásra, ahol gyermekeimet középiskolába járathatnám.

Fényes Dávid
Körös-Ladány.

Melyik izr. vasuti tisztviselőnek

volna szándékában egy csinos, művelt és háziasan nevelt leányt nőül venni?

Arcképpel ellátott ajánlatok »15000 korona« jellegével a kiadóhivatalba kéretik.

!!! Új találmány !!!

„Radicin”

az egyedüli szer, mely egyszerű kezelés mellett mindenemü **tyukszemet** és börkeményedést 6—10 nap alatt **gyökerestül** eltávolít **ára 70 fillér,** 80 fillér előzetes beküldése mellett bérmentve megküldetik

„Pedestin”

a leggyorsabb s feltétlenül biztos eredménnyel használható bármily régi, idült **lábizzadás ellen.** Az izzadás már az első használat után megszűnik s pár napi használat után végleg elmarad.

Ára 70 fillér, postán bérmentve 80 fillér.

Központi szétküldés:

KOLCSEY Z. LAJOS

BUDAPEST, VI., Sziv-utca 26.

HATSCHÉK BÉLA

lát- és műszerész

BUDAPEST, csak VII., Erzsébet-körut 5. sz.

(a New-York kávéháztól 2-ik ház).

Látszerészeti cikkekben, emberi műszerek minden színben 10 koronától feljebb (műszerek betételeért külön díj nem lesz számítva).

Szemüvegek, orrcsüptetők, minden szemhez külön választva 2 koronától feljebb.

Színházi és tábortéri látszókövek börtokkal 10 koronától feljebb.

Légsúlymérők, különböző célra szolgáló hőmérők stb. 1 koronától feljebb.

Rajzeszközök, mérőszalagok, mérőpálcák, szintezők stb.

Fényképészeti cikkekben kézi és állványos kamarák a hozzá szükséges kellékekkel gyári áron (sötét szoba használat- és tanításért külön díj felszámítva nem lesz).

Villamos házi sürgöny és telefonok berendezése és azok jókarban tartása ép úgy a

Villamos világítási berendezések vagy azok átalakítása stb. a legolcsóbb áron számítva.

Árjegyzékemet az üzletben díjtalanul adom.

Vidékre bérmentve küldöm.

☛ Központi telefon-összeköttetés 62—87. ☛

A »Kitartás« egyesület tagjai, tagsági jegyük felmutatása ellenében, 15% árkedvezményben részesülnek, mely kedvezményből csak a fényképészeti papírok és cikkek vannak kizárva.